Hingedepäev (kalendris 2. november) või **hingedeaeg** /laulumängud/

1. nov – kõikide pühakute päev soome, vene traditsioonis. /kliistripüha/
2. nov – (katoliku traditsiooni järgi) hingede päev

Muutused looduses
Sügisene lindude lahkumine, looduse hääbumine, suviste tööde lõpp /Naeris koopa ja naine tuppa/, saagid salves /Igal oinal oma mihklipäev/
Mihklipäev (29.09.) – kevadsuvise töötsükli lõpp Eestimaal, aeg kokkuvõteteks, (majand.) aruandluseks, suvetööliste lahkumine talust, palgamaksmine.

Eestlaste esivanematel oli **hingede aeg**. Tähistati mihklipäevast mardini (jõuluni) – erinevaid teateid /jäjestikused esmasp või neljap, mingi kindel nädal/. Mälestati ja valmistuti, oodati lahkunud esivanemaid koju: köeti saun, veristati lammas/loom (ohverdati). Toit laual kogu öö. Mitmete tööde keelud.

Lahkunud esivanemate **hinged kui oodatud külalised** (hingedeajal); muul ajal kardetavad /hirmutavad/ olendid (kodukäija), keda tuli vältida.
Hingedeaja tähistamine taandunud/nihkunud pärast kalendrireformi (1691), kui uue aasta algus määrati 1.01. (vrd jõulu või uue aasta kombed seoses lahkunud omastega). Venemaal uus aasta 1. 01. Peetri ajal aastast 1700. /vt Peeter I ukaas/

November, mardikuu, talvekuu /sm: marraskuu/ – vrd surnu, mardus (meil: mardid) – maskeeritult ringikäimine e sanditamine mitm sügisestel tähtpäevadel /mihklist vastlani/: loetleda! Siinhulgas ka hingesandid, teateid kõige hilisemast ajast Mulgimaalt + laul. **Halloween** või kõrvitsapüha – Iirimaalt Ameerikasse rännanud ja sealt viimastel kümnenditel meile tagasi tulnud tava - **samuti esivanemate mälestamise päev**, samuti moondamiste ja maskeerimistega. Ka siin hirm surnute ees, millele vastatakse tulede ja hirmutavate maskidega; lõbustav/hirmutav funktsioon.

Luteri kirikuaasta vahetus: 4 adventi + 1 nädal enne jõulu; tavaliselt nov 3. pühapäeval, tähistataksè **surnutepüha** /2009: 22. novembril/. Lahkunute mälestamine kalmistul. Haudade talvekorda seadmine, väikesed pärjad, kuuseoksad, küünlad. Aasta jooksul lahkunute nimeline mälestamine kirikuteenistusel (sugulaste/järeltulijate soovil).
Küünalde süütamine koduakendel (vanasti ja nüüdki taas) – et oskaksid/näeksid koju tulla. Kaetud toidulaud – nüüd, pärast kalendrireformi üle kantud jõulusse ja uude aastasse, mil toit (vähemalt õunad ja küpsised-piparkoogid) alati laual. Pererahvas, eriti lapsed mängisid ja magasid tuppatoodud õlgedel, asemed jäeti hingedele.

Tavade ja tähtpäevade muutumisel ohverdamine esivanematele kas salaja lakka või pööningule. (Nalja)jutud sulase nahkapandud ohvritoidust viisid kas suure õnnetuseni (maja läks põlema, mõni loom või pere liige suri) või ebauskliku perenaise naeruvääristamiseni – sõltuvalt ajast või piirkonnast. Vrd jutud kodukäijatest.

Sanditamise tava kui tõsimeelsest esivanemate tähtpäevast/pühast noorte lõbustuseks muutunud toiming. Maskeerimine, laulud, Eestis arvukalt tähtpäevi mihklist vastlani. Ennustusi hingedega seotud tähtpäevadel: ilm, saak, keelud.
Ütlusi, mõistatusi
Pille Kippar

[5] Ega see mart ole maasta tulnud,
mart on tulnud taevasta.

ÜS XII 1523 (95) Püssi v. Sirtsi k. – Voldemar Rosenstrauch, Oskar Köster < Jaan Aru 1915.

599

4.

Upsa, upsa, mardikene!
Ega marti maasta tulnud –
mart on tulnud taeva'esta!
Mardi küüned külmetavad,

[5] mardi varbad valutavad.
Mart tantsib, et maa müdiseb,
keriku kõda kõriseb,
aitteibad aavad orelid.

, StK 8, 87 (5) Saka k. – Mihkel Jürna < Karja tädi 1921.

600

5.

Perenaine, naisukene,
võtta võtmed võrusta,
kepsi menna kellerissa,
üle õuve aitadessa!
[5] Õtsi mardile õsada,

katsu mardile kalada!
Egä mart õle maasta tulnud,
mart on ikke tajvast tulnud.
Mardi varbad valutavad,
[10] mardi küüned külmetavad.

AES MT 74, 3 Savala k. – Marta Blum < Mari Lipp 1929.

601

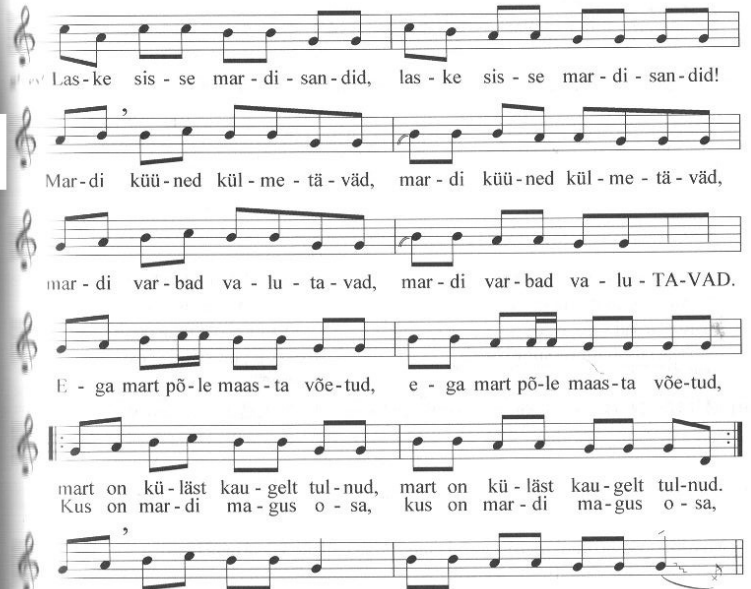
6.

Alastage, alastage
ühe vaese sandi peale!
Mardi küüned küüsitavad,
mardi varbad valutavad.
[5] Ega see mart põle maasta tulnud,

mart on tulnud taevasta.
Täna päev ma pole saanud
leivamarja amba alla;
paljas maa mul voodiks olnud,
[10] kivi patjaks pea all.

ERA II 125, 353/4 (71) Maidla v. Virunurme k. – Mart Tarum < Jaan Elm ja Miina Elm 1936.

7. **602**

KL RLH 61: 11 (10) Lüganuse k. – Ruth Mirov, Ülo Tedre < Maali Kirikmar 1961.

8. **603**

Lambad määgisivad aledast, vastasivad:

"Ei tõhi tulla!"
"Miks mitte?"
"Unti kardama!"
"Mis ta tieb siis?"
"Süöb mu liha, juob mu verd!"

Karjane kutsub ikke, et

"Tulga kuo!"

Üks lammas juoks, unt – üks on undist – püiäb, saab kätte sene, siis vieb tõise kõhta, on selja taha. Kõik vällä, viimane, ku püidäs, sai kätte, panivad undi seljä tagant juokso. Kes kätte sai, sie akkas undist, tõine jälle karjasest. Mäng akkas uuvesta.

RKM II 230, 515/6 (6) Maidla v. Aidu-Nõmme k. – Aino Källo < Miili Juusu 1967.

262. NAERIMÄNG.

640

1.

Lapsed istuvad ringis murul. Naerivaht tõuseb üles, kõnnib ümber naeriste ja laulab:

Torr-torr, tomm-tomm,
tee aida, terita teivast,
raiu raudaroovikida,
seo aga vitsa vaskesida.
Hundil saab üle hüpata,
karul üle karata,
vargil käia naeriaias.

Naerivaras tuleb ja küsib: "Kas mu hobust oled näinud?" "Ja olen," vastab teine. "Mis värvi ta oli?" – "Linalakk ja lauk otsas." Naerivaht kõnnib ümber naeride. Kui vahil on juba selg varga poole pööratud, võtab varas ja viib naeri ära. Seni viib, kuni kõik on otsas. Siis peremees läheb naerid otsima mööda jälgi. Ise räägib sääljuures: "Naeri lehed pudenenud, naeri sabad läigivad." Kui jõuab varga juure, otsib naerid ülesse ja viib ära.

ERA II 87, 308/10 (2) Püssi v. – J. Leemets, Leili Riisenberg 1935.

263. HOBUSEMÄNG.

1.

641

Hobusemäng + Võõras palub luba laulda

Oburikku, poisikene,
kas nägid minu oosta
üdusella ulkumaie,
sadutsella seisamaie?
Mie karva sinu obune?
Linalakka, lehtelauku.
Sie tegi pillad minnessassa,
teised ära tullessassa –
jõi tema pooliku õluta,
kõi tema seitse leivikesta!
Küsi'ellen, kuula'ellen,
kas siin võineb võõras laula,
võõramaa kana kajada,
võõras tetre teha äälta?
Ehk siin võõras võidetasse,
maatagune tapetasse.
Võõras võidetas sõnuja,
uusi keelta uhkuselta,
maatagune tarkuselta.

HH 3, 642 (253) Aa rand – Hindrik Prants < Kure eit 1888.

264. KALAPÜÜDMISE MÄNG.

1.

642

Kuremaalla, Tarumaalla,
Kuremaalla kasvi kuuske,
Tarumaalla kasvi tamme,
leppä linna uulitsalla,
kask ranna karjateella,
jõgi jooksi juure alta.
Ühte jooksid juured suured,
alle langid latvad laiad.
Allikas kalad kavalad –
tõhed laiad, laugud õtsad,
siiad suured, seljad mustad,
sõisavad seli mere'essa,
küli külmassa veessa,
lippa-lappa laine'essa.
Ke siis püüris püüdamaie?
Et see peigu poisikene.
Ke siis kärme keitamaie –
otsib sööma õitsilised,
palub sööma palgulised,
katsub karikõrralised?

HH 12, 127 (8) Püssi mõis – Jaagup Thomson 1893.

635 **4.**

Linad pikad liugujale,
takud taga lükkajale!

RKM II 146, 216 (17) Kiviõli < Erra v. Kaunurme k. – Meeri Kaasik < Gustav Kallasto 1962.

636 **5.**

Vastlalaulud õlid, kui sai vastlaliugu lasta:

Linad pikad liugujale,
tutrad toas istujale,
takud taga lükkajale!

RKM II 222, 19 (5) Kiviõli < Erra v. Kaunurme k. – Meeri Kaasik < Gustav Kallasto 1966.

B. LAULUMÄNGUD.

261. LAMBAMÄNG.

637 **1.**

Teen aida, teritan teivast,
kust see susi sisse läeb,
hunt, karu – viuhti!
Tule karja, hundikene,
võtta ämma õnnelammas,
minia sugutegija.
Mina kedran siidi,
valan vaskist lõnga.
Ämm sööb ise saiakakku,
annab mulle aganapätsi.

Lapsed seisavad kõik hunnikus koos, nende ümber tehakse aeda, sõnade juures "annab mulle aganapätsi" lüüakse ühele lapsele pähe ja selle saab hunt omale. Nii mängitakse, kuni kõik lambad (lapsed) hundi käes on. Siis ämm läheb lambaid otsima, leiab jäljed: "Tühi aed, lamba sork, villa topp." Küsib: "Kas te mu lambaid ei ole näht?" Juhatatakse: "Need läksid sinna Punase mere poole." Säält jälle: "Need läksid sinna Sinise mere poole." Ja nõnda

edasi, kuni ämm omad lambad ära tunneb. Hakkab kutsuma: "Talle, talle, talle!" Lambad vastu: "Määä, määä!" Ämm paneb kepi ette, kes üle jaksab hüpata, see tema lammas, kes ei, jääb hundile. Nii lõpeb mäng.

H 61544/5 (13) < Kristine Nurk 1930.

638 **2.**

[Laulab kolm korda ja iga kord laulab korrates * kohal *re*.– E.T]

EKL RLH 61: 11 (9) Lüganuse k. – Ruth Mirov, Ülo Tedre < Maali Kirikmar 1961.

639 **3.**

Lammaste vastas pali lapsi kuos, karja vastas, siin Nõmmel. Põõsa all lambad – piiad, piiad – peidus, siis nävad kükitavad. Karjane kõndis lammaste ümber, ja tegi aida, sedäsi. Ja räägis:

Tien aida, teritän teiväst,
et unt sisse ei pääse
ega karu üle üppä.

Akkas kutsuma neid lambaid ärä säält:

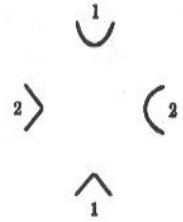
"Uit, uit, tule kuo!"

5. RISTITANTS

Jõelähtme

Osavõtjad: 2 paari.

Lähteasend: tantsijad nelinurgas ilma võtteta, paarilised rinnati.

A 1-8 Iga takti I osal üks käärhüpe paigal ja käteplaks. Käärhüpetega viiakse jalad iga kord veidi risti.

B 9-16 Tantsijad, tehes veerandpöörde vasakule, kõnnivad aeglaselt ringjoonel päripäeva: iga takti I osal astutakse üks rõhuline kõnnisamm ja samal ajal lüüakse ka plaks.

ERA II 128, 278 (5) Jõelähtme khk. ja v., Punakivi k. (snd. Jõesuu k.) - Herbert Tampere < Anu Ristimägi, 76 a. (1936)

265. NEIU VALIMISE MÄNG.

643 1.

Kie sünnib võtta süüli,
kumb on armas, akka kaula?
Mari sünnib võtta süüli,
Jaagup armas, akka kaula!
Sünnib särgita süleje,
kasukata kaindelaie.

SKS, Haho 98 Lüganuse vaestemaja < Mai Alasi 1904.

C. PILLIMÄNG JA TANTS.

266. VENNA PILL.

644 1.

Ristitants + Venna pill

Ristitantsi tantsigeme,
ristilaulu laulageme!
Tants ei tunne tantsetusta,
kui sai hästi mängitusta;
laul ei tunne lauletusta,
kui sai hästi lauletusta.
Pillipuhkja poisikene,
kannellööja kaunikene,
sarvesõitija saleda,
kui ei viitsi pillitelle,
pillitelle, trallitelle,
esimikka hellitella –
puu mina peksan puised pillid,
rood mina roojaje vajutan,
torud topin taiginasse.
Lasen veerda venna pilli,
taadi kanneli kajada –
venna pill on veerusam,
taadi kannel kaunikene.

EÜS XII 1461/3 (49) + EÜS XII 1406 (16) Erra v. – Voldemar Rosenstrauch, Oskar Köster < Alasi 1915.

alli pilve ääre alta,
kirju pilve keskeelta,
valge pilve vahelta.

[Toas laulavad tantsides:]

Mart üppab, maa väriseb,
põllupeenrad põrisevad,
rahavakad varisevad,
kotisopid kolisevad!

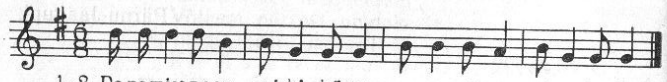
Mardilaul.

Laulnud Mari Annusson, s. 1848. a., Pärnu-Jaagupi kihelkonnas, Enge vallas, Anelema külas 1929. aastal. Üles kirjutanud E. Oja ja E. Treu (ERA III 2, 45/7 (33—34) < ERA, Fon. 215-c ja d ja ERA II 17, 122/3 (66)).

3. MARDILAUL.

Kuusalu.

A. Kaunis ruttu.

B. Pisut kiiremini.

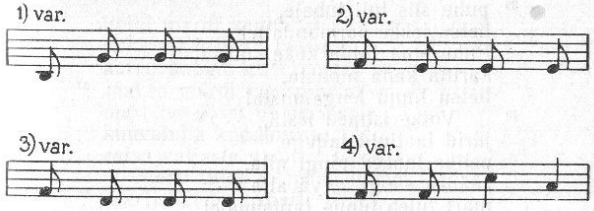

C. Pikemalt.

D. Ruttu.

Mardid laulavad ukse taga [A-viisil]:

Peremies, peremihikäne,
perenaine, naisukane,
kas lubad tubaje tulla,
uosta oueje ajada,
valju panna varnaasse,
kirstu panna kindaaida?
Kui lubad tubaje tulla,
uosta oueje ajada,
valju panna varnaasse,
kirstu panna kindaaida,
peretütär, neitsikäne,
talutütär, tammekane,
puhu siis tuli tubaje,
lietsu lokke pormandalle!
Kui pole pirguja peressä,
pühi sa pinnad pormandasta;
kui ei pole pindu pormandassa,
votta siis kildu künniksistä;
kui pole kildu künniksissä,
tomma siis tohi laesta;
kui pole tohtuda laessa,
votta siis ruogu räüstäästä!
Kui pole ruogu räüstäässä,
votta siis korvi kuuri alta,
laastuvakka lauste alta,
mene sina mieste laastumaale,
tuo sield laastud tullessa!
Kui pole laastu laastumaala,
tuo siis suosta suured kuused,
mäe alta laiad männid,
laanest latvata pedakad,
külä alta haarapäidä,
kisu sialda pikked pierud,
laiad lommuksed lahuta,

puhu siis tuli tubaje,
lietsu lokke pormandalle!
Puhu sina tulda kuke suusta,
karuta kana ninasta,
lietsu linnu leugaluusta!
Votke istmed iestä,
järid laatiuld laduge,
peitke lapsed pingi alla,
säädke sängi servä alla —
mart tuleb tuppa tantsimaie!

Tuppa astudes teretatakse [B-viisil]:

Tere, jumal teie tuppa,
Maria teie majasse!
[Siin on Maria maganud,]
pühä rist on ringutannud —
Maria ase maassa,
pühä risti pää-alune.

Mardid pilluvad teri põrandale, seejuures laulavad [C-viisil]:

Ripputelen, rapputelen,
ripputelen rippeeida,
rapputelen rappeeida.
Siia viskan sia-onne,
oue jätsin huoste onne,
verävälle veiste onne,
lauta jätsin lambaonne.

Mardi-isa hakkab vitsakimbuga, mis tal vöö vahel, peksma, keda aga kätte saab, ning lausub: „Tuoreks, terveks!" nii kaua kui peksmine kestab. Seejärel laulavad mardid [A-viisil]:

Peremies, peremihikäne,
perenaine, naisukane,
touse üles vuodiesta,
vuodiesta, vaateesta,
sirgu riiete siestä,
vaata sinne vaarna piale,
katsu sinne kappi otsa,
kus nied vottimed magavad!
Votta vottimed vorusta,
napputimmed naela pialda,
kepsu mennä kelderisse,
katsu mennä kamberisse,
üle oue huoneesse,
tuo sield mardi tuobikane,

kalla mardi kannukane,
leika sield lihad laesta,
katku kanad kattuksesta,
maksa mardi vaevapalka —
mart on üösel ulkumassa,
kuuvalulla kondimassa,
ratsa valjaste valulla! [- - -]
Marti tuleb ja marti tuisub,
marti lähäb ja marti läigib,
mardil on pungad puusillani,
kilimittud künsissäni,
vakkad varvaste nenissä.

Seejärel tantsitakse, lauldes [D-viisil]:

Hüppä, marti, karga, marti,
hüppä, marti, üksipäini,
karga, marti, kaksipäidi!
Marti kargab makkaraida,
kargab kapsajuurikaida,
siapäidä puolikaida.
Marti tantsib, maa mügiseb,
Tallinna koda kumiseb,
Harju akkunad tärisid,
linna müürid müksätäsid
meie mardi tantsiessa. [- - -]
Ups, ups, mardikene,
sier, sier, sandikene!

Kui pererahvas annab ande, tänatakse [C-viisil]:

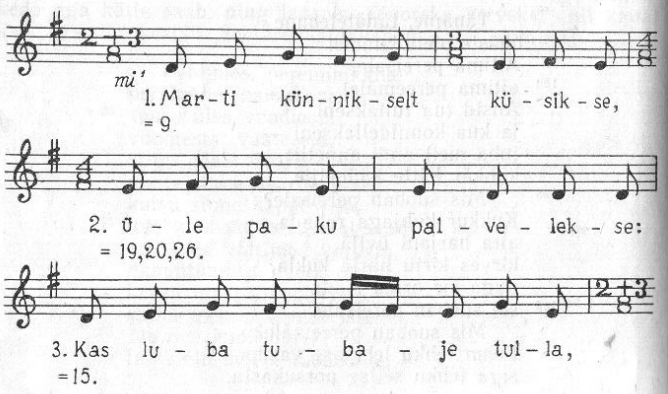
Tänäme, tänätelemme
hüäste pietudamme!
Aitima pereisale,
aitima pereemäle!
Ansid tua tullakseni
ja kua konnidellakseni —
juba meil andi annetiie,
känkär kätte käänetiie.
Mis suoban pereisale?
Kukkur kuhjaga rahada,
aita harjani üvijä,
kirves kirju härjä kukla,
nuga sie orika rinda —
sie suoban pereisale.
Mis suoban pereemäle?
Lehm tehku lehmäse vasika,
siga tehku seitse porsukasta,

lammas tehku kaksi uttetalle —
sie suoban pereemäle.
Mis suoban perepojale?
Hobu tehku halli täkkuvarsa,
tua pääld saab toussa selgä,
pinu pääld saab piirdä lakka —
sie suoban perepojale.
Mis suoban pereneidiselle?
Vallas valvas poisikane,
[sormed täüsi sormuksida,]
käerandemed rahuja,
rinnad Riia taalderida —
sie suoban pereneidiselle.
Mis suoban sulasmihele?
Kuer tehku kuusi kutsikaida,
neist saavad hüäd ülgekuerad,
jälgiväd jäneksekuerad:
suvel tuob sued kuoje,
talvel jälgiväd jäneksed,
kevädel kenad rebäsed;
hunti ollerdab olalla,
karu kieräb kainelasse —
sie suoban sulasmihele. [- - -]

Laulnud Mikk Trehvelt, sünd. 1834. a., Jamburi maakonnas, Knjaževi vallas, Simititsa asunduses 1905. a. — Laul on pärit lauliku sünnipaigast Kuusalu kihelkonnast, Kolga vallast, Juminda külast. — Üles kirjutanud P. Penna ja K. Luud (EÜS II 734 (46) ja 589/96 (97)).

4. MARDILAUL.

Haljala.

1) var.

2) var.

Marti künnikselt küsikse,
üle paku palvelekse:
Kas luba tubaje tulla,
uost aga uovije ajada,

12. HOBUSEMÄNG.

Harju-Jaani.

4. värsi taoliselt lauldakse 8., 9., 12. jt. sarnased daktülo-trohheilised värsid.

H. Tampere
Eesti rahvalaule viisidega III
ERK Tallinn 1958, 47/8.

Tüdrukud võtavad üksteise käe alt kõvasti kinni ja moodustavad sõõri, mis liigub aeglaselt edasi. Ringi sees, aias, on üks noorem poiss, kes kujutab hobust: hirnub, trambib ja hüppab. Väljaspool ringi on hobuse otsija, harilikult samuti poiss, kes käib mängijate ümber, suksutab ja vilistab. Sõõrilised (või erilised lauljad nende hulgas) laulavad:

Õekesed, ellakesed,
paneme selga uued kuued,
pähe uued pärjukesed,
kätte kroogitud käiksed,
lähme oosta otsimaie!
Tuli aga vasta Iru poissi.
Tere, tere, Iru poissi!
Kas nägid minu oosta?
Mis karva sinu obune?
Ehti-aga-kõrbi, lehtilauku,
sõra-aga-silma, sõrmuslauku,
kõis oli kuldene järella,
vai oli vaskine seessa,
õbedaine ohelikku.
Läks ta läbi meie õue,
tõmbas me tõrre õluta,
raiskas ulga linnaksida.

Hobune hirnub aias ning otsib kohta, kust saaks välja tulla. Lauldakse:

Irnu, irnu, iie alli,
karju ju, kalevi kõrbi,
katsu, kas aeda tugeva!
Kas on aeda meeste tehtud,
või on aeda naeste tehtud,
või on tidruku tinutud?
Meestel on agune aeda,
naeste aed on roikaaine,
tidrukul tinutud aeda.
Üppa, alli, krõpsa, kõrvi,
katsu, kas aeda tugeva!

Sõõr jääb seisma, sõõrilised võtavad tugevamini üksteise käe alt kinni. Hobune hüppab tüdrukute kätele või katsub muul viisil auku aeda lõhkuda. Hobuse otsija suksutab ja püüab hobust välja aidata. Kui hobune pääseb välja, tuleb teine tema asemele ja mäng algab otsast. Vastasel korral jääb endine hobune edasi.

Laulnud Leenu Nikker, 62 a. vana, Harju-Jaani kihelkonnas, Peningi vallas, Kalesi külas 1913. aastal. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EUS X 1837 (9) ja 1910/1 (90)).

Ülo Tedre ja Neljä Tonnis, Mus regilaulik
SP Muusika 2007, 171–172.

...in /pühi /tule-/vada,
...-/uoga /näita-/vada:
...il /tuuaks /õlle-/toobid,
.../tukse /õlle-/kannud.

jõnkadi /jõulud /tulevad!
uhkadi /näärid /tulevad!

Lääne-Eesti ja Viljandimaa,
kirjakeelde seatud

71. Laevamäng

(Jõelähtme)

Jõulumäng

Sõua, /laeva, /jõua, /laeva,
sõua, /laeva, /sinna /maale,
kus need /kuked /kulda /söövad,
kuked /kulda, /kanad /karda,
haned /haljas-/ta hõ-/bedat,
peened /linnud /pennin-/gida,
targad /linnud /taalde-/rida,
varek-/sed va-/na ra-/hada!

Laeva /kippar, /poisi-/kene,
laeva /madru-/sed ma-/dalad,
hoidke /ohjad, /keerge /köied –
meil on /need me-/red ma-/dalad,
neemed /nelja-/nurge-/lised,
karid /kahe-/kandi-/lised!
Laeva /kippar, /poisi-/kene,
ära lase /laeva /liiva /joosta,
kara-/ta ka-/ri-me-/resse,
puutu-/da pu-/na-ki-/vissel

Noored /mehed, /hellad /vennad,
tulge /laeva /oste-/maie,
kallist /laeva /kauple-/maie!
Siin aga /seisab /siidi-/laeva
ja kal-/lis ka-/levi-/laeva,
õõtsu-/tab hõ-/beda-/laeva,
paugub /see pa-/beri-/laeva.
Siit aga /siidi /müüda-/nekse,
kale-/vit siit /kaubel-/dakse:
küünar /üks – ü-/heksa /rubla,
vaksa /kaks – ka-/heksa /rubla.
Siidi /müüdaks /sülla-/kaupa,
kale-/vit aga /kanga-/kaupa.

Noored /mehed, /hellad vennad,
tulge /laeva /lõhku-/maie,
purje /pealta /võtte-/maie,
masti /maha /raiu-/maie!

Põhja-Eestist, kirjakeelde seatud

Regilaulik 47 (17)

17. KOLM METSA

(Jõhvi)

KIIGETOON

Sini- /kirja /linnu- /kene,
sini- /kirja, /siidi- /kirja,
lendis /üle /kolme /metsa:
üks oli /õige /õuna- /metsa,
teine /kallis /kase- /metsa,
kolmas /kulla /kuuse- /metsa.

Mis oli /õige /õuna- /metsa —
see mu /hella /eide /metsa;
mis oli /kallis /kase- /metsa —
see mu /targa /taadi /metsa;
mis oli /kulla /kuuse- /metsa –
see minu /väike /venna /metsa!

Sini- /kirja /linnu- /kene,
sini- /kirja, /siidi- /kirja,
lendis /üle /kolme /välja:
üks oli /õige /odra- /välja,
teine /kallis /kaera- /välja,
kolmas /rohe /rukki- /välja.

Mis oli /õige /odra- /välja —
see mu /hella /eide /välja;
mis oli /kallis /kaera- /välja —
see mu /targa /taadi /välja;
mis oli /rohe /rukki- /välja —
see minu /ainu /õ-e /välja!

Jõhvist

---

rohe — roheline, haljas

Perelikmete tähtsusejärjekord.
Taw: isa, ema, vend, õde
Mõn ema, isa, vend Tõde